

LOBs HØRINGSSVAR

Lovforslag om kommunale forskrifter vedr. visse fyringsanlæg (j.nr. 2021-8628)

NÆRMILJØET

INFRASTRUKTUR

INTERNATIONALE FORPLIGTELSER og deres historik

EVALUERINGSKRITERIER

DAPOS TILBUD OM SAMARBEJDE MED LOB

KLIMAPÅVIRKNING

KOMMUNALE FORSKRIFTER og Miljøbeskyttelsesloven

LANDSFORENINGEN TIL OPLYSNING OM BRÆNDERØGSFORURENING (LOB)

www.braenderoeg.dk braenderoeg@braenderoeg.dk

c/o Hyldebjerg 25, 4330 Hvalsø, Tel. 4640 8883

I det følgende kommenterer LOB udvalgte citater fra lovforslaget (kursiveret). Emnerne afsluttes med LOBs anbefalinger. Til sidst er der tilføjet en oversigt over LOBs høringssvar de sidste fem år.

NÆRMILJØET

En kommunal ordning om udskiftning eller nedlæggelse af visse ældre fyringsanlæg vil mindske røggener i byerne, hvor de fleste mennesker bor og færdes, forbedre luftkvaliteten i nærmiljøet og dermed styrke folkesundheden (s.3, indledning).

Logikken i denne forventning gav den amerikanske miljøplanlægger William Nazaroff udtryk for, idet han pegede på den menneskelige krop som indgangsporten til spørgsmål om folkesundheden: *"It's time to put the human receptor into air pollution"*.ⁱ Citatet er indgangsbønnen til afsnittet *'Fra kilde til krop'* i Solveig C.-Duponts bog *'Brænderøg og helbred. Fra kilde til krop'*, del II, s.77, i det følgende kaldt **'bogen'**.

Det er glædeligt at miljømyndighederne vil rette fokus på nærmiljøet. Dette uddybes i *'Miljøministeriets overvejelser'* (punkt 2.1.2) med denne samtids-diagnose:

Samtidig kan der i områder med mange brændeovne eller pejseindsatse være et stort lokalt partikelbidrag til nedsat luftkvalitet, ligesom røgen kan opleves generende for naboer m.v. (s.7) 'Kan' er noget forsigtigt sagt. Statens Institut for Folkesundhed ved SDU har i over 20 år taget temperatur på spørgsmålet om nabogener i form af lugten af brænderøg. Det sker som led i undersøgelser om *Danskernes Sundhed og Sygelighed*.

Andelen af danskerne, der i en repræsentativ undersøgelse svarede ja på spørgsmålet om disse gener i deres kvarter, steg ifølge disse undersøgelser fra 6,1 i år 2000 over 8,5 i 2010 til 9,1 i 2013, se 'bogen's afsnit II E *'Boligmiljøundersøgelserne'*. Samme niveau er rapporteret for 2017.ⁱⁱ Det betyder omregnet, at cirka 500 000 herboende føler sig generet - heraf 10% alvorligt. - Lugtgener bør tages alvorligt, idet en lugt-komponent er stoffet benzen, der er kendt for at forårsage leukæmi, især sygdommens alvorlige varianter (se nekrolog 2 *'Min sygdom har indhentet mig'* i 'bogen's posthume 2. udgave 2020, der også fås som pdf).

For 2013 blev disse tal brudt ned til de fleste kommuner, se Danmarkskortet, 'bogen' s. 117. Kommunerne har dog hidtil haft det svært ved at tro på disse oplysninger, idet der hos dem samlet per år indgår under 500 klager, altså en promise af de selvrapporterede gener. - Dette tal ligger i samme størrelsesorden som antallet for tidlige dødsfald i forbindelse med brænderøg, som DCE er kommet frem til ved at supplere en overordnet atmosfærisk model for udbredelsen af luftforurening med deres Urban Background Model (UBM), hvor der skønnes over luftforurening med fine partikler (PM 2,5) i et net på 1 x 1 km, jf. kortet over København i 'bogen',

s.103. Her aftegner sig nogle hotspots i Brønshøj-Husum området såvel som det nordlige Amager.

Sådanne forskelle bliver imidlertid metodisk udvisket, hvis man fordeler en national partikelmasse over hele Danmarks areal, som det skete i den første sundhedsvurdering fra Miljøministeriet og DTU i 2008.ⁱⁱⁱ Derfor er der god grund til metodisk at styrke fokuseringen på nærområderne.

Fortiede naboskabsproblemer kan til fulde kun erkendes med et metodisk fokus, der nærmer sig gerningsstedet. Undskyld det kriminalistiske sprog, men miljøkemiker Allan Astrup har skrevet i sin anmeldelse af 'bogen', at den er 'spændende som en kriminalroman'.^{iv}

LOBs anbefaling: Forskerne går videre og ser på endnu mindre opgørelses-enheder. For eksempel fandt forskere fra Umeå universitet signifikante forhøjelser af ældres risiko for demens ved at rang ordne små områder (50 x 50 m) efter røgbelastningen (<http://braenderoeg.dk/news.php?id=121>). Forskere i New Zealand fandt tilsvarende via et net på 30 x 30 m, at sygehusbelastningen gennem småbørnsbesøg kunne reduceres væsentligt ved at fjerne 1/3 af brændeovne i hotspots (<http://braenderoeg.dk/news.php?id=119>). Ingen dårlig idé for aflastningen af det danske sundhedsvæsen, skulle man mene.

INFRASTRUKTUR

Det er endvidere hensigten, at den foreslåede bemyndigelse i første omgang alene vil blive udnyttet i områder med fjernvarme eller naturgas til individuel opvarmning (s.3, indledning). Det er en hensigtsmæssig prioritering at forbedre luftkvaliteten særligt i de områder, hvor flest mennesker bor og færdes: både områder med fjernvarme og naturgasområder er områder med høj befolkningstæthed. Forbuddet mod brændeovne gælder dermed ejere af brændeovne, der har holdt sig uden for kollektive forsyninger, uden at tage behørigt hensyn til egne tætte naborelationer. Derfor er det ret og rimeligt, at de oplyses om negative effekter af deres dispositioner og tilbydes en varig løsning af problemet.

På denne måde sikres det, at ejere af fyringsanlæg, som omfattes af ordningen, har adgang til en eksisterende og stabil varmforsyning, hvis de vælger at nedlægge deres fyringsanlæg (s.3-4). Fjernvarmen kan generelt set kaldes en stabil varmforsyning, der søges udbygget. Med naturgas forholder det sig dog anderledes, idet der ligger overordnede f.eks. klima- og geopolitisk begrundede forslag om at udfase naturgas – eller skridtvis at reducere andelen af denne fossile metankilde til fordel for biogas (som HOFOR gør i Københavns gasnet). Nogle kommunale klimaplaner vil fremskynde dette. Men: Hvordan skal stabiliseringen af forsyningerne

gennem naturgasnettet foregå i det hele taget, når det nu består af over 9000 km transmissionsnet og henved 100 000 km distributionsledninger? Svaret på dette spørgsmål bør indgå i forudsætningerne for kommunernes varmeplanlægning i de kommende år, inden naturgassen udfases. I lyset af den nye lov ville det være kontraproduktivt at erstatte naturgasfyr, der virker som centralvarme i husene, med træpille-kedler, der har en større kapacitet end enkeltstående brændeovne (5 kW)^v og en stor røgbelastning.

Endvidere rummer bemyndigelsen mulighed for, at miljøministeren kan beslutte at udvide den påtænkte områdeafgrænsning til at omfatte områder uden mulighed for tilslutning til fjernvarme eller naturgas til individuel opvarmning. - Miljøministeren vil dog kun kunne udnytte bemyndigelsen på disse måder, hvis det vurderes miljø- eller sundhedsmæssigt hensigtsmæssigt (s.4). Det har tidligere vist sig, at anlæggelse af nye varmekedler på bar mark kan give økonomisk bagslag. Et nyere tilbud for dem, der vil nedlægge deres fyringsanlæg, er varmepumper, der også kan fås som nærværme i form af sammenkoblede varmepumper f.eks. i TERMONET. Dermed kan også 'på landet' undgås scenarier, hvor varmepumper er koblet med træpillefyr.

Hvad angår miljø- og sundhedsmæssig hensigtsmæssighed, henvises til afsnittet om nærmiljø, især erkendelsesværdien af mere fintmaskede iagttagelser. I øvrigt efterlader brug af brændeovne ofte tydelige fingeraftryk.

LOBs anbefaling: I forbindelse med kommunale tilsyn gennemføres partikelmålinger på klagerens ejendom. På LOBs hjemmeside www.brænderøg.dk findes hertil indikative målinger under 'Dagens partikeltal'.

INTERNATIONALE FORPLIGTELSER

Miljøministeren kan...også udnytte bemyndigelsen ved senere udmøntning ved bekendtgørelse, hvis det vurderes ... nødvendigt af hensyn til opfyldelsen af Danmarks eksisterende og fremtidige EU-retlige eller internationale forpligtelser i forhold til luftkvalitet (s.12). Forskningsbaseret dioxinpolitik førte i Danmark i april 1985 til en Folketingsdagsorden, som blev næsten enstemmigt vedtaget og som banede vejen for dioxin-målinger på store affaldsforbrændingsanlæg.

I 2002 tiltrådte Danmark sammen med de øvrige EU-medlemmer Stockholm-konventionen (*Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants*; POP-konvention). Den har til formål, som det hedder, *to reduce or eliminate releases from unintentionally produced POPs that are listed in Annex C to the Convention* (Article 5). Hertil hører stofgruppen af det ultrafarlige klorinerede dioxin (PCDD), som omtales således: *They are emitted mostly from the burning of hospital waste, municipal waste, and hazardous waste, and also from automobile emissions, peat,*

coal, and wood.

Derfor hører det til forpligtelsen over for konventionen at nedbringe dioxinemissionen fra træfyring. Dette er hidtil ikke lykkedes, idet kriterierne for bedømmelsen af skadestofferne i brænderøg blev reduceret til partikler, selvom Miljøstyrelsen burde have vidst, at dioxin ikke følges ad med standardforureningerne, se kildehenvisningerne nedenfor.

I Danmarks første indberetning til POP-konventionen fra 2006 kom de internationalt velansete danske dioxinforskere til følgende anbefaling: *De samlede emissioner kan nedbringes med et forbud mod afbrænding af biomasse i små anlæg uden røggasrensning...* Dette havde været i overensstemmelse med konventionens krav. Men sætningen i bilaget med handlingsplanen fortsatte uden ophold: *... men i relation til målene om at nedbringe de samlede CO2 emissioner vil et sådant tiltag kunne have en uønsket virkning* (Bilag C, s.90). Eksperterne blev sat på plads...

Måske fordi der netop i 2006 udkom IPCC Guidelines, der tillod en snæver, national definition af de samlede CO2 emissioner fra biomasse-fyrede energianlæg, idet regnskabet måtte nulstilles i energisektoren og overføres til arealsektoren (LULUCF), der i tilfælde med importeret træ ligger i et andet land. I officielle dokumenter om emissionsfaktorer af skorsten blev CO2-emissioner fra al slags biomasse nulstillet. Spørgsmålet om forskelle i planternes omdriftstid f.eks. mellem halm og træ, der ifølge fysikeren Bent Sørensen kunne påvirke klimaforandringer,^{vi} blev dermed fortrængt. Med det resultat at træfyringens bidrag til den globale opvarmning i mellemtiden er blevet en udbredt realitet.^{vii}

Denne klimapolitiske greenwashing skulle i opløbet til Kyoto-fase 1 (2008-12) med sine bindende forpligtelser byde på smuthuller for staterne, men i dag er dens legitimitet i bund. IPCC-Guidelines fra 2006 er forældede, da Paris-aftalen hører direkte under klimakonventionen og beror på frivillighed. Den retfærdiggør ingen ansvarsforskydning i emissions-opgørelserne.

Ved siden af denne finte burde miljø- og sundhedsmyndighederne endelig afstå fra yderligere forsøg på at beskytte små træfyrianslæg uden røggas-rensning mod kravene om udfasning. Sådanne yderligere forsøg møder vi i Sundhedsstyrelsens påstand om at det for helbredseffekter fra brændeovnsrøg gælder, at indånding af dioxin, sammenlignet med indtag af fødevarer, ikke er noget problem: indåndingen af dioxiner og furaner (PCDD/PCDF) skulle være en ubetydelig størrelse i forhold til den primære belastning, som sker via indtaget af fødevarer. Påstanden findes indsat i Miljøstyrelsens Miljøprojekt 2045 om dioxinmålinger i Brøndby.^{viii}

Denne påstand bliver imidlertid direkte modsagt af mere indsigtfulde udsagn fra relevante kilder som WHO-Europe, der gentagne gange har gjort opmærksom på, at der i 'ekstreme situationer' såsom lukkede lokaliteter eller 'nærhed til punktkilder' kvantitativt kan være tale om samme mængde dioxin, der indtages via indånding som via fødeindtag.^{ix} Altså en fordobling af en belastning, hvis opgørelsesform efter tilsætningsstoffer til fødevarer (tolerabel daglig hhv. ugentlig indtagelse) i forvejen er kontroversiel.^x

Oven i denne konkretisering kommer det neurotoksiske forhold, at indåndet dioxin påvirker centralnervesystemet/hjernen via lugtecellerne ('bogen', s.144). Lægen Karl Rainer Fabig har således været med til at påvise "en positiv sammenhæng mellem PCDD/PCDF blodkoncentrationer og eksposition for træbeskyttelsesmidler i private hjem".^{xi} Optagelse af dioxin i frontalhjernen kan også forklare, hvorfor amerikanske Vietnam-veteraner i sin tid led under en overhyppighed af trafikuheld (K.R.Fabig, privat meddelelse).

I virkeligheden er reguleringen af brændeovne med henblik på dioxinproblematikken stadigvæk bedst tjent ved at huske opfordringen fra 2006: *De samlede emissioner kan nedbringes med et forbud mod afbrænding af biomasse i små anlæg uden røggasrensning.*

I overensstemmelse hermed rejses i dag spørgsmålet om effektive filtre. Således hedder det på s.8:

Bemyndigelsen giver mulighed for, at fyringsanlæg, som har installeret emissions- og partikelreducerende udstyr (f.eks. et filter på skorstenen) vil kunne undtages fra ordningen om udskiftning eller nedlæggelse. Hvis der fastsættes bestemmelser om undtagelse for fyringsanlæg, hvor der er installeret emissions- og partikelreducerende udstyr (f.eks. et filter på skorstenen), vil der samtidig blive fastsat dokumentationskrav for udstyrets varige effekt.

LOBs anbefaling: Dokumentation for rensningsudstyrets effekt bør også omfatte reduktionen af dioxinmissionerne. Og dette over anlæggenes levetid - hvilket forudsætter sikker affaldsbehandling af rensmassen som farligt affald.

HISTORIK: Siden Danmark var lead country inden for OSPAR-konventionen for dioxinanalyser for små fyringsanlæg,^{xii} foreligger der hertillands en hel stribe analyser både af eksperimentelle undersøgelser og af målinger in situ – sidst fra Teknologisk Institut 2017^{xiii} og fra Force Technology's dioxinmålinger på ni huse i Brøndby (Ole Schleicher 2018, slutnote vii). De viser alle dioxinkoncentrationer i brændeovnes røggasser, der ligger over dioxin-grænseværdien for affaldsforbrændings- og andre industrielle anlæg. Som Miljøministeriet skrev i en

pressemeddelelse angående Brøndby-målingerne:

Målingerne omfatter 9 brændeovne tilsluttet i 2008 eller senere, hvor der er blevet målt for partikler for at undersøge, om de kan overholde de danske miljøkrav, når de er i almindelig brug hos brændeovneejerne. Der blev desuden målt på Black Carbon (BC), PAH og dioxin for at undersøge, om emissionen svarer til det niveau, der antages for moderne brændeovne i den samlede danske emissionsopgørelse. For partikler og Black Carbon er emissionen mindre end antaget, for PAH er den på niveau med det forventede og for dioxin er den højere.

<https://mst.dk/service/publikationer/publikationsarkiv/2018/sep/in-situ-maalinger-af-emissioner-fra-braendeovne-i-private-boliger>

Dermed er det igen dokumenteret, at dioxindannelsen og -emissionen ikke følges ad med konventionelle forureningsparametre. Dette dilemma er også beskrevet i 'bogen', som miljøkemikeren Allan Astrup noterede i sin anmeldelse af den (slutnote ii): *den dokumenterer, at den nye teknologi kun ændrer forureningens karakter, så der udsendes færre partikler og mere dioxin.*

LOBs anbefaling: Myndighederne bør erstatte ovnbranchens illusion om et endimensionelt teknisk fremskridt gennem partikelreduktion gennem omfattende oplysning om sundhedsfarerne, der også udgår fra moderne brændeovne og -kedler.

EVALUERINGSKRITERIER

Den foreslåede bemyndigelse rummer imidlertid mulighed for, at miljøministeren på et senere tidspunkt kan beslutte at skærpe det påtænkte alderskrav (installationstidspunkt) samt alternativt fastsætte et partikeludlednings-krav for hvilke fyringsanlæg, der skal udskiftes eller nedlægges (s.4). Alderskravet i forbindelse med saneringen af brændeovnsbestanden er i det nye lovforslag sat til 2008, dengang brændeovnsbekendtgørelsen indførte dokumentationskrav. I den gældende lov om udskiftning af ældre brændeovne ved ejerskifte (L 41) er år 2003 anvendt som skæringspunkt. Det vil næppe kunne fremrykkes meget videre uden at svække begrundelsen med en større forskel ovntyperne imellem. Derfor er et alternativ at fastsætte skærpede partikeludlednings-krav.

Men dermed er miljø- og sundhedsfarerne fra små træfyringsanlæg hverken udtømmende beskrevet i forhold til Danmarks internationale forpligtelser, se ovenfor, eller fyldestgørende imødegået for at beskytte folkesundheden såvel som miljøet og klimaet. Foruden dioxin trænger også behandlingen af black carbon (BC) til en uddybelse, når det blot hedder: *Lovforslaget vil i det omfang udmøntningen medfører, at borgere nedlægger deres brændeovne eller pejseindsatse, reducere udledningen af sod (BC), som er en del af partikelforureningen, og som er en kortlivet klimakomponent (s.16).* Den sidste bemærkning er tvetydig. Mener man, at BC derfor

er mere eller mindre relevant for at imødegå den accelererende globale opvarmning? Hen imod Nordpolen er den allerede forhøjet – og BC fremmer p.g.a. formindsket refleksion (albedo) fra sne og is opvarmningen netop der.

Endelig bør kriterierne for evalueringen af selve partikelemissionerne skærpes. Når der kun måles emitteret partikelmasse, opvejer større, men mindre sundhedsfarlige partikler tilstedeværelsen af de mere sundhedsfarlige nano- eller ultrafine partikler, der holder sig selv under optimale driftsforhold på højt niveau, jf. 'bogen', fig. 21, s. 68.^{xiv} Derfor bør målemetoden ændres til fordel for partikeltællere med nano-måleområde. Se dertil 'Dagens partikelstal' på LOBs hjemmeside www.braenderoeg.dk.

LOBs anbefalinger: Kriterierne for godkendelsen af små træfyrringsanlæg bør udvides til også at omfatte dioxin og black carbon; og skærpes med henblik på nanopartikler.

DAPOs TILBUD OM SAMARBEJDE MED LOB

I lovforslaget hedder det om dets erhvervsøkonomiske konsekvenser bl.a.:

Udmøntningen af lovforslaget forventes derudover at have positive økonomiske konsekvenser for danske brændeovnsproducenter som følge af en øget efterspørgsel efter nye brændeovne og pejseindsatse. Danske brændeovnsproducenter er førende inden for brændeovne med relativt lave emissioner. De fleste danske producenter har udviklet modeller med lavere udslip end de gældende danske miljøkrav og kan også i mange tilfælde opfylde de partikelkrav, der gælder for det nordiske miljømærke, Svanen (s.15). At der her kun vurderes emissionen af partikler, må ses som resultat af en historisk indsnævring af evalueringskriterierne.

I opløbet til den første bekendtgørelse på området varslede således Miljøstyrelsens Poul Bo Larsen på et forskermøde i 2007 om PAH/tjærestoffer fra brændeovne en sådan indskrænkning: ”Budskabet fra Miljøstyrelsen var klart. Fra nu af skulle omtale af luftforurening fra brændeovne indskrænkes til omtale af partikler ... For forskerne, der havde holdt oplæg på mødet om tjærestoffer, var det et vink med en vognstang om, at de burde forske i andre emner end PAH fra brændeovne” ('bogen', s. 82f). Forskerne har jo brug for eksterne midler...

Med sin intervention mod PAH-forskningen til fordel for partikelforskning underkendte Miljøstyrelsens repræsentant enhver interesse i at fortsætte forskningen i dioxin fra brændeovne. Der skulle gå flere år, før de næste rapporter udkom i hhv. 2017 og 2018. Sidstnævnte med den ovenfor problematiserede bemærkning om, at indånding af dioxin kunne man se bort fra som sundhedsfare. Den mellemliggende periode var da også blevet brugt af de danske brændeovnsproducenter til et dygtigt lobbyarbejde, der skulle udviske alle spor fra tidligere dioxinrapporter, herunder om

landsbyen Gundsømagle ('bogen', afsnit I A *Luftkvalitet i en landsby*). DAPOs administrerende direktør intimiderede således forskeren Marianne Glasius, inden hun skulle holde oplæg på et møde i Folketingets miljøudvalg, ved at bede om at hun ikke skulle nævne Gundsømagle.^{xv}

Som sagt, kan partikler og dioxin ikke reduceres samtidigt. Ikke at inddrage dioxin i kriterierne for brændeovnenes regulering, herunder typegodkendelsen, er derfor ikke kun farligt for folkesundheden, men også et brud med Danmarks forpligtelser over for Stockholmkonventionen om persistente organiske stoffer. Det ville være rimeligt at inddrage dioxinudledningen fra brændeovne i en sundhedsøkonomisk funderet samfundsøkonomisk analyse.

Danmarks brændeovnsbranche har imidlertid aldrig i forhold til deres egne produkter anerkendt, at minimering af dioxinforurening er et forskningsbaseret krav. I en mail til LOB skrev DAPOs administrerende direktør således i februar 2013:

SV: DAPOs hjemmeside

Date 11. feb. 2013 12.50

Fra: Peter Jessen Hansen

Til: Solveig Czeskleba-Dupont

Jeg synes nok, at du giver brændeovne en for stor skyld i ældres og svagelige menneskers helbredstilstand. Skulle vi gå mere drastisk til værks, ja så ville et forbud mod bilisme samt en radikal holdning til partikelforurening i østlande batte meget mere. Vi kan vel ikke blive uenige om, at brænderøg i Danmark står for en forsvindende lille del af den totale forurening. Dermed ikke være sagt, at en lokal forurening fra enkelte brugere kan være irriterende for naboer og folk med et svagt helbred. DAPO's holdning er i disse tilfælde helt klar. Giv synderen en advarsel, fortæl ham, hvordan og med hvad han skal fyre. Hjælper det ikke, ja så luk skorstenen! Én af DMU's seneste rapporter pointerer jo netop, at det er de få, der står for den største forurening. Hvad med et samarbejde om at få en renere luft i stedet for denne frugtesløse slåen løs på hinanden?

p.s. når I skævvrider data, er det f.eks. når I maler dioxinspøgelset frem i forbindelse med brændeovne. ALLE forskere er enige om, at i forbindelse med brænderøg er et ikke - eksisterende problem.

Med venlig hilsen Peter Jessen Hansen Adm. Direktør / Managing director MORSØ Jernstøberi A/S.

LOBs anbefaling: Lobbyister for brændeovne og andre små træfyrringsanlæg bør ikke kunne trumfe forskningsbaseret viden som den, LOB i en årrække har formidlet, bl.a. via vores hjemmeside www.braenderoeg.dk, Vidensarkiv.

KLIMAPÅVIRKNING

Parisaftalen hører under den oprindelige, i 1992 i Rio vedtagne klimakonvention (UNFCCC). Når Danmark i sin 'National Inventory Report' til konventionen indberetter emissionerne siden 1990, anvendes for træfyring den traditionelle emissionsfaktor på 112 kg CO₂ per energieffekten GJ. På denne måde blev der f.eks. for 2014 med det daværende brændselsforbrug indberettet et CO₂-udslip fra brændeovne og lignende på 3,5 millioner tons CO₂ ('bogen', tabel 1, s. 57).

På grund af Kyoto-protokollens bindende reduktionsforpligtelser blev nationale opgørelser over CO₂-emissionen op til perioden 2008-2012 en omstridt sag. På COP 6 i år 2000 i Haag nedbrød forhandlingerne bl.a., fordi forhandlingsleder Pronk ikke fik vedtaget sit forslag om at inddrage biologiske kilder og dræn i regnskaberne.^{xvi} Tyske regeringsrådgivere i WGBU havde allerede i året efter Kyotokonferencen påpeget alvorlige mangler i, overhovedet at inddrage biologiske kilder og dræn.^{xvii}

Kritiske indsigter blev imidlertid i 2006 sat til side i form af de nævnte IPCC Guidelines, der knæsatte beregningsmetoden for 'Kyoto-CO₂'. Den omtales i lovforslaget, s.16 om '*klimamæssige konsekvenser*' således: *CO₂-udledning fra afbrænding af biomasse er ifølge FN-reglerne defineret som drivhusgasneutral, der hvor biomassen forbruges. Det sker under forudsætning af, at udtaget af biomasse i stedet opgøres i produktionslandenes klimaregnskab for arealsektoren.* I dag må denne regel anses for at være problematisk og utidssvarende, idet Kyoto-protokollens bindende reduktioner hører fortiden til og er erstattet gennem frivillige reduktionshensigter. For reguleringen af energisektoren er det mere transparent at inkludere CO₂-udslip fra brændeovnene direkte i klimaregnskaberne. At der hermed ikke kan vises emissionsreduktioner siden 1990, kan ikke være en legitim grund til at bibeholde de sektoralt rollefordelte målinger i 'Kyoto-CO₂'.

Trægheden i regelsættet burde heller ikke motiveres af nationale fordele ved international handel med skovbiomasse. Herom hedder det i lovforslaget: *Regnskabsmæssigt påvirker lovforslaget...ikke udledninger af CO₂ fra importeret biomasse, hvorimod et fald af forbrug af brænde fra danske skove tæller positivt i det danske LULUCF-regnskab.* Afsnittets indledende påstand er tilsvarende: *Den påtænkte udmøntning af lovforslaget vil have begrænsede klimamæssige konsekvenser.* Underforstået: begrænset vægt i klimaregnskaberne. De ville se anderledes ud, hvis de reelle, flere millioner tons omfattende CO₂-emissioner fra brændeovne blev regnet med.

LOBs anbefaling: Analogt til udsagnene om Black Carbon er det et mere retvisende perspektiv at udfase brændeovne: *Lovforslaget vil i det omfang udmøntningen medfører, at borgere nedlægger deres brændeovne eller pejseindsatse, reducere*

udledningen af CO₂, som ikke er en del af partikelforureningen, og som er en langlivet klimakomponent. Mon ikke dette perspektiv burde føre til en skærpet kurs over for små træfyrringsanlæg uden røgrænsning? Røgrænsning for CO₂ bliver næppe rentabel på disse små anlæg...

KOMMUNALE FORSKRIFTER OG MILJØBESKYTTELSSESLOVEN

Brændeovnsbekendtgørelsen indeholder endvidere en bestemmelse om, at kommunalbestyrelsen i en forskrift kan fastsætte regler om forureningsbegrænsende foranstaltninger for så vidt angår fyrringsanlæg i et nærmere klart angivet område, hvor dette er miljømæssigt begrundet (s.6) Et mindretal af danske kommuner har benyttet sig af denne mulighed til at udstede sådanne forskrifter, men måske ikke i fuldt kendskab til følgende bemærkning:

Bestemmelsen er udstedt i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 7, stk. 1, nr. 1, og af dennes forarbejder fremgår, at særligt indgribende foranstaltninger skal forelægges Folketinget i form af lovforslag, uanset om der måtte være hjemmel til at fastsætte regler i form af bekendtgørelser med hjemmel i loven, jf. Folketingstidende 1990-91 (2. samling), tillæg A, spalte 1535.

En sådan mulig rekurs til Folketinget er der i hvert fald ikke noget oplyst om i Lejre kommunes *FORSKRIFT FOR BRUG AF BRÆNDEOVNE, PILLEFYR OG ANDRE OVNE TIL FAST BRÆNDSEL*. Forskriften åbner ellers for ret indgribende foranstaltninger i sin §14 om ”Omgivelser og vejrforhold: §14. Lejre Kommune kan forbyde brug af en ovn til fast brændsel, hvis terræn, placering og højde af bygninger, træer, skorsten mv. gør området uegnet til brug af den type ovne. Stk. 2 I konkrete sager kan Lejre Kommune kræve, at ovne ikke må bruges under særlige vejrhold.” Hvis henvisningen til forarbejderne til Miljøbeskyttelsesloven skal stå til troende, betyder det så, at Lejre kommune ingen lovhjemmel har til at gennemføre indgreb mod brug af en ovn, selvom den vurderer at området for dennes lokation er uegnet til en given ovntype? Eller er dette slet ikke, hvad der forstås under ’særligt indgribende foranstaltning’?

Tvivlen består, især fordi kildehenvisningen åbenbart ikke er fyldestgørende. Pågældende side fra Folketingstidende vedlægges som bilag nedenunder. Der er hverken i spalte 1535 eller efterfølgende tale om Folketinget, ej heller særligt indgribende foranstaltninger. Hvor findes disse bemærkninger så?

LOBs anbefaling: Disse tvivlsspørgsmål om forskrifterne afklares, så kommunernes autoritet på området ikke bliver genstand for ubegrundet tvivl.

Bilag om forarbejder til lov om miljøbeskyttelse
Se næste side

fastsætte generelle regler om forhold, som er omfattet af loven. En række af disse bemyndigelsesbestemmelser er sprogligt uændrede i forhold til bestemmelserne i den gældende lov. Dette indebærer imidlertid ikke, at rammerne for anvendelsen af disse meget brede bemyndigelser kan anses for uændrede i forhold til den gældende lov.

Som anført under afsnit 2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget vil lovens administration i videst muligt omfang sigte på gennemførelsen af en forebyggende miljøindsats ud fra princippet om renere teknologi. Hertil kommer, at lovens forureningsbegreb i konsekvens heraf er blevet udvidet til også at omfatte frembringelsen af fast affald. Endvidere er lovens område blevet udvidet til at omfatte de fremstillede eller importerede materialer, produkter eller varer med henblik på at sikre en sammenhængende og forebyggende miljøindsats.

Disse ændringer af rammerne for anvendelsen af de almindelige bestemmelser i kapitel 2 indebærer derfor, at bemyndigelsesbestemmelserne – selv om de ikke er sprogligt ændrede i forhold til den gældende lov – dog har fået et mere udvidet indhold. Bemyndigelsesbestemmelserne i kapitel 2 må i øvrigt ses i sammenhæng med de bestemmelser i kapitel 7, § 50, som giver miljøministeren bemyndigelse til nærmere at regulere råvarer, materialer, produkter og varer med henblik på at fremme genanvendelse og renere teknologi.

Herudover indeholder kapitel 2 en række nye bestemmelser om bemyndigelser for ministeren til at etablere konsulentordninger, miljømærke, pantordninger og særlige aftaler til gennemførelse af fastsatte generelle mål om nedbringelse af forureningen. Disse nye virkemidler skal ses på baggrund af ønsket om at fremme anvendelsen af renere teknologi og dermed styrke den forebyggende, helhedsorienterede indsats til beskyttelse af natur og miljø.

I modsætning til tidligere lovforslag om miljøbeskyttelse indeholder dette lovforslag meget detaljerede beskrivelser af, dels hvordan bemyndigelser der er overført fra den gældende lov er blevet udnyttet, dels hvad der er begrundelsen for de nye bemyndigelser. Desuden er der indføjet en »forhandlingsbestemmelse« i § 11, hvorefter ministeren skal forhandle med en nærmere angiven kreds af organisationer og myndigheder inden udsendelse af nye regler.

Til § 7

Bestemmelsen i § 7, nr. 1-5 og nr. 7, er sprogligt enslydende med bestemmelsen i den gældende lovs § 6, stk. 1, nr. 1-6.

Herefter kan miljøministeren fastsætte bindende emissions- og produktionsnormer, fastsætte regler

om produktkontrol for brændstoffer, etablere typegodkendelsesordninger og fastsætte regler om risikobetonede forhold.

Den gældende lovs § 6 er blevet anvendt til at fastsætte en række bekendtgørelser indenfor bemyndigelsesbestemmelsens område. Dog er hjemlen til at fastsætte regler om renhedsgrad og tilsætningsstoffer til brændstoffer ikke blevet udnyttet, idet sådanne krav i stedet er fastsat i lov, jf. lov nr. 135 af 26. april 1972 om begrænsning af svovlindhold m.v. i brændsel, som ændret ved lov nr. 259 af 26. maj 1976, og lov nr. 267 af 8. juni 1977 om blyindhold m.v. i motorbenzin. Disse love foreslås ophævet, og de administrative regler om renhedsgrad og tilsætningsstoffer til brændstoffer vil herefter blive udstedt med hjemmel i § 7, stk. 1, nr. 4.

De bekendtgørelser, som hidtil er udstedt med hjemmel i de bemyndigelser, der svarer til forslagets § 7, spænder fra regler om virksomheders drift, f.eks. bekendtgørelse 18/1985 om anvendelse af fodertyper ved opdræt af fisk i fersk- og saltvand og bekendtgørelse 699/1988 om husdyrgødning og ensilage m.v., over regler om grænseværdier for virksomheders udledninger, f.eks. bekendtgørelse 181/1986 om grænseværdier for udledning af cadmium med processpildevandet fra visse industrianlæg, til regler om begrænsning af risiko i forbindelse med visse virksomheder, f.eks. bekendtgørelse 545/1988 om risikoen for større uheld i forbindelse med en række industrielle aktiviteter.

I medfør af den gældende lovs bemyndigelsesbestemmelser er der i et par tilfælde udarbejdet egentlige branchebekendtgørelser, jf. bekendtgørelse 467/1985, som ændret ved bekendtgørelse 532/1988, om miljøkrav i forbindelse med etablering og drift af autoværksteder m.v. og bekendtgørelse 563/1988 om pelsdyrfarme. Branchebekendtgørelser er kendetegnet ved, at der gøres op med alle forureningssspørgsmål i forbindelse med en vis branche af virksomheder. Branchebekendtgørelsen kan herefter træde i stedet for individuel regulering i form af miljøgodkendelser efter kapitel 5.

Skønt det ud fra både et forenklings- og et effektiviseringssynspunkt ville være ønskeligt at kunne fastsætte samtlige miljøkrav i én bekendtgørelse rettet til en bestemt kategori af virksomheder, må det nok erkendes, at det kun undtagelsesvis kan lade sig gøre. Dertil er selv virksomheder inden for samme branche ofte for forskellige, både med hensyn til indretninger og processer og – især – med hensyn til forureningsforhold, som er afhængig af virksomhedens konkrete beliggenhed. Hertil kommer, at regelværket ofte kan blive for tungt og ufleksibelt, hvis det skal dække alle sider af virksomhedernes forureningsbillede.

SLUTNOTER

ⁱ William Nazaroff 2008: New directions: It's time to put the human receptor into air pollution, Atmospheric Environment vol. 42, 2008, 6565-66

ⁱⁱ Statens Institut for Folkesundhed (2018): BOLIGMILJØ. Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2017

ⁱⁱⁱ Miljøministeriet 2008: Health effects assessment of exposure to particles from wood smoke, Miljøprojekt nr. 1235, udført af Elsa Nielsen, Marianne Dybdal og Poul Bo Larsen

^{iv} Allan Astrup Jensen 2018: Dioxin og helbred. bogameldelse i Kemifokus - Dansk Kemi, 99, nr. 4, s.13

^v Potentiale for konvertering af naturgasområder til fjernvarme, COWI Consult for energistyrelsen, juli 2020

^{vi} Bent Sørensen 2000: Renewable Energy, 2nd. ed., s. 477

^{vii} Rolf C.-Dupont 2021: Better accountancy for a real Hopenhagen; US CHINA LAW REVIEW, vol. 18, nr.1, s. 30 – 43

^{viii} Ole Schleicher, red. 2018: In-situ målinger af emissioner fra brændeovne i private boliger, Miljøprojekt nr. 2045, s.29

^{ix} WHO Europe (2000): POLYCHLORINATED DIBENZO-DIOXINS AND DIBENZOFURANS. In: Air quality guidelines for Europe, 2nd ed. Copenhagen, s.104.
http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0005/74732/E71922.pdf

^x Rolf Czeskleba-Dupont 1987: A comparison of risk assessments for chlorinated dioxins by A.D.I.-values and by incremental cancer risk estimates; Chemosphere, vol. 16, nos. 8/9, s. 2141 – 46

^{xi} K.R.Fabig m.fl. 1998: PCDD/PCDF indoor exposure in day-care centers and PCDD/PCDF blood concentrations of female employees; Environ Health Perspect 106, suppl.2, 707 – 714

^{xii} Miljøministeriet/Miljøstyrelsen 2002: NY VIDEN OM DIOXINEMISSIONEN FRA MINDRE FORBRÆNDINGSANLÆG. I: NY VIDEN FRA MILJØSTYRELSEN, årg. 4, nr. 2, april, s. 9-12; Schleicher, Ole, Allan Astrup Jensen og Peter Blinksbjerg 2001: MÅLING AF DIOXINEMISSIONEN FRA UDVALGTE SEKUNDÆRE KILDER. Dk-teknik for Miljøstyrelsen, Miljøprojekt nr. 649

^{xiii} Andersen, Jes Sig og René Lyngsø Hvidberg (2017): LABORATORIEMÅLINGER AF EMISSIONER FRA BRÆNDEOVNE VED FORSKELLIGE FYRINGSTEKNIKKER. Teknologisk Institut for Miljøstyrelsen, Miljøprojekt 1969

^{xiv} Klippel, N. og Nussbaumer,T. (2007): WIRKUNG VON VERBRENNUNGSPARTIKELN. Vergleich der Gesundheitsrelevanz von Holzfeuerungen und Dieselmotoren (Verenum) <http://www.verenum.ch/Publikationen/SBPartikelw.pdf>, s.33

^{xv} Arbejdsrapport fra DMU nr. 212. DIOXIN, PAH OG PARTIKLER FRA BRÆNDEOVNE. Glasius, M. m.fl. 2005; Arbejdsrapport fra DMU nr. 235. PARTIKLER OG ORGANISKE FORBINDELSER FRA TRÆFYRING – NYE UNDERSØGELSER AF UDSLIP OG KONCENTRATIONER. Glasius, M. m.fl. 2007

^{xvi} Oluf Danielsen 2015: Klimaet på dagsordenen – dansk klimadebat 1988 – 2012, s.425

^{xvii} German Advisory Council on Global Change (WBGU). (1998). The accounting of biological sinks and sources under the Kyoto Protocol: A step forwards or backwards for global environmental protection?

LOBs tidligere hørings svar (siden 2016)

21.01.16

HØRINGSSVAR

UDKAST TIL VEJLEDNING OM REGULERING AF LUFTFORURENING

FRA BRÆNDEOVNE OG BRÆNDEKEDLER (Undgå røg fra hus til hus). Jf. Miljø- og Fødevareministeriets

Høringsnotat: Vejledning om regulering af luftforurening fra

brændefyring (Brændeovnsbekendtgørelsen m.m.), J. Nr. MST-5230-00257, s.58-91

11.12.2017

HØRINGSSVAR

UDKAST TIL BEKENDTGØRELSE OM REGULERING AF LUFTFORURENING FRA FYRINGSANLÆG TIL

FAST BRÆNDELSE UNDER 1 MW, 2017. (Journalnummer: MST 5230-00368)

7.1.2019

HØRINGSSVAR

VEDR. BEKENDTGØRELSE OM GODTGØRELSE TIL SKROTNING AF ÆLDRE

BRÆNDEOVNE OG PEJSEINDSATSE (november 2018) J.Nr. MST-022-00389

8.3.2019

HØRINGSSVAR

VEDR. UDKAST TIL NATIONALT PROGRAM FOR REDUKTION AF LUFTFORURENING OG

MILJØVURDERING (journalnummer 2019-1203)

23.11.2020

HØRINGSSVAR

VEDR. LOVFORSLAG OM EJERSKIFTE (L 54) (journalnummer 2020-2326)